

Nro 12.

A' FELS. R. TSASZÁRNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Költ Bétsben Augustusnak 9-dik napján 1793.
éjztendőben.*

Nagy Britannia.

Britanniának délre fekvő tartományaiban, még a' Római Császároknak uralkodások alatt bé vételődött az evangyéliomi tudomány, melylyet mindazáltal az oda által költözött, és ottan le telepedett pogány Anglus-Szászok egészlen el nyomták, és a' helyett a' bálványoknak tiszteletét állították fel. Ezeknek meg térítésekre néhány Sz. *Benedek* szerzetén lévő papok küldetettvén oda az 5-ik században Nagy *Gergely* Pápa által, nemcsak helyre állították ottan a' keresztény vallást, hanem ennekfelette egész Britanniát a' Római Sz. Szék hatalma alá vetették, úgy hogy

az égyházi, dolgokban attól kellett a' Britanniai uralkodó fejedelmeknek függeni, és III. d'k *Innocentius* Pápának rendelése szerént, minden esztendőben 1000 márk ezüstöt fizetni a' Sz. *Péter* kalfzájába (1). — A' Reformationnak kezdete, és Angliába lett által menetele után meg bosszongodván VIII. *Henrik* király a' R. Sz. Pápára, hogy ötet meg únt feleségétől el választani nem akarta, nemtsak magát és háza népét, hanem egyszersmind egész birodalmát ki vonta a' Római udvar engedelmessége alól, és az úgy nevezett *Test*-et, az az, azt az esküvésnek formáját állította fel, melly szerént a' Római Pápának elsősége, a' Római Catholica hitnek némmelly cikkelyeivel égygyütt, meg nem ismértik. — Erre a' *Test*-re, és az úgy nevezett *Supremacy*-ra, melly szerént t. i. az Angliai király tartattatik az Angliai Anyaszentegyház fejének lenni, tartoznak azok meg esküdni, a' kik az Országban közönséges hivatalokat akarnak viselni. E' két dologra esküsznek meg a' király által öfzve hivattatni szokott Parlamentomoknak tagjai is mingyárt első gyűlésekben, minekelötte t. i. az Ország dolgainak folytatásához fognának. E' két esküvésnek formája miatt kellett a' Catholicusoknak a' Parlamentomokból ki maradni, mind Angliában, mind Hyberniában, melly ellen ök, minden Parlamentom öfzve hivattatásakor ellene mondani, és a' Parlamentom tagjai közé való felvéttetéseket sürgetni szokták.

(1.) A' közép időben, u. m. a' 11. 12. és következett századokban 1 márk ezüst 8 untzia, avagy 16 lat ezüstöt, és minden untzia 8 tallért, az az, a' mi számlálásunk szerént, 12 forintot tett. És így minden esztendőben 12 ezer forintot fizetett N. Britannia a' Római udvarnak, a' melly summa ugyan most kevés, de akkor még sok volt.

Londonban múlt hólnapnak 19 napján költ levélből olvassuk, hogy az Angliai *Dissenterek*, (igy nevezetnek N. Britanniában a' Catholicus keresztények, és más episcopalis, az az, püspöki ekklesiától idegen lakosok) a' kik régtől fogva azon iparkodnak, hogy nékik is olytán polgári jussok engedtetnének, mint a' minémüvel bírnak a' püspöki Ekklesiának tagjai, meg győzetve lévén arról, hogy nem az elmének értelme avagy vélekedései, hanem egyedül a' gonosz tselelkedetek által lehessen valakit a' polgári jussoknak bírásától el tiltani, egy irást tettek közönséggé, mellyben okát adják, miért nem esedeztenek legyen ök a' leg közelebb tartatott Parlamentomban a' fellyebb említett, és le írt *Test* nek el töröltetéséért. Nem akartak, *ügymond* az Angliai Constitutió ellenségeinek tartattatni, és így jobb és alkalmatosabb időre halasztották kéréseknek ki jelentését, tellyes reménységben lévén az alatt is, hogy az Angliai király és Parlamentom, a' melly kevés idővel ennekelőtte az Angliai és Hyberniai R. Catholicusokat előbbi nyomattatások alól fel szabadították, a' *Test* el töröltetését tárgyazó kivánságokat sem fogják meg vetni.

Régtől fogva útat nyesett Anglia más Európai nemzeteknek, mind a' természeti, mind az erköltsi tudományokban. Anglia nyitott útat a' napkeleti és napnyugoti Indiákra való kereskedeésre. Anglia találta fel a' tengeren való hadakozásnak mesterségét. Anglia találmanya az emberi nemzet szaporításának eszköze, a' himlőnek bé óltása. Anglia kezdette el az újabb időben az iljúság neveltetéséről való tudománynak gyakoroltatását. — Imé Anglia tett leg közelébb egygy olyan rendelést, mellyet vajha minden Európai nemzetek követnének. Ez a' rendelés a' férfi és asszony tselédeknek neveltetéseket, és oktatásokat tárgyazza. Ennek tökéletességre való viteléé, egy társaság állott fel *Londonban*, mellynek tagjai elztendónként 3 *Gvineet*, az az, 25 r. forinto és 39 krt. fognak fizetni ennek a' társa-

ságnak kasszájába, és minden tagnak jussa va-
gyon egy olly szolgának avagy szolgálónak, a'
ki nála 3 elztendeig egygy végben hiven és iga-
zán szolgált, a' társaságnak való ajánlására, és
már akkor az ilyen tseléd elztendönként bizonyos
jutalmat nyer a' társaságtól, és hogyha hűsége
és szorgalmassága, szolgálattyanak elztendejével
öregbedig, öregbitetik meg jutalmaztatása is. —
Hogyha az illetén hiv szolgáló férjhez menénd,
avagy a' hiv szolga valamelly mesterséghez avagy
kereskedéshez kezdénd, bizonyos summa fizette-
tik ki fel segéllésekre. Az öreg és meg élemedett
tselédek hóltig való kényeret nyernek. — Ellen-
ben a' hűségtelen és rollz tselédek tellyességgel
nem lehetnek ezen jó téteménynek részesei.

Múlt Jul. 16-ik napján tartatott *Londonban* a'
Temezis folyó vizén, az a' közönséges játék,
a' melly a' hajós mesterségben való gyakorolta-
tásra, és annak nagyobb tökéletességre való vi-
telére rendeltetett, és a' mellyben a' győzedel-
mesnek egy 30 font sterlinget érő ezüst pohár
szokott jutalomúl adattatni. Minekutána egy
ágyú lövés által jel adattatott volna a' játékra,
8 tsonak hajók indúltanak ki egymás meliól, és
keményen vetélkedtenek egymással a' hajókázás-
ban. A' *Lubentzia* nevű tsonak hajó vólt az,
a' melly a' fel tétetett izélt leg elsőben el érte.
Több számos apróbb hajók is mentenek a' vetélke-
dő hajók után, mellynek egyikén az *Eboracumi*
hertzeg regementének musikusai valának, és gyö-
nyörúséges mulattságot tettek a' nézőknek, lik-
nek számok könnyen rá ment 10 ezer emberre.

A' *Hyberniai* alsó Parlamentom 269000 font
sterlingre határozta meg a' királynak *Hyberniából*
bé menő elztendei jövedelmét. Szükség itten meg
jegyeznünk, hogy az Angliai király gondvislése
alatt vagyon ugyan az Országnak közönséges jö-
vedelme, mellyet mindazonáltal III *Wilhelm* ki-
rálynak idejétől fogva, más végre nem fordthat,
hanem egyedül arra, a' mellyre a' Parlamentum
meg határozza. Magának a' királynak, mádjárt

uralkodásának kezdetén bizonyos ezrendei jövedelem szokott ki rendeltetni, a' mellyből kellek nekik királyi familiáját, udvari tselédjeit, tilztyeit; és más Európai udvarokhoz küldendő követeket tartani. Erre a' királyi jövedelemre rendeltetett *fundus civilis listának* nevezetik Angliában. Ide tartoznak a' harminczadok, vámok, posták s. a. t. — Mivel pedig az ezekből bévézetett jövedelem, hol 600, hol 800 ezer, hol több; hol kevesebb font sterlingre szokott menni. Ahozképest a' mostani király III-dik György uralkodásának kezdetében úgymint 1760-dik ezrendőben, 800 ezer font sterlingre, annak utánnak pedig u. m. 1777 ezrendőben 900 ezer font sterlingre határozottatott meg. Ezen kívül vagyon még az a' jövedelme, mellet *Scotzia* és *Hibernia* szokott a' királynak ezrendőnként fizetni, úgy hogy két nevezetes írónak u. m. *Wendebornnak* és *Archenholtznak* jegyzések szerént, könnyen 2 millió font sterlingre, az az, 17 millió forintra megyen az Angliai királynak ezrendei magános jövedelme. Még is sokszor meg történik, hogy avval sem éri bé, és kéntelen adosságot tsinálni; már ilyenkor az udvarnak kérésére, a' Parlamentum fizeti ki az adosságot.

Lengyel Ország.

Juniusnak 25-dik napján tartatott 8-ik diétalis ülésben az Apostoli Nunciusnak, és *Svétziai* követnek írásaik olvastattanak fel, mellyekben azt jelentették, hogy ők a' nékiek által adattatott nótákat, avagy jegyzéseket, uralkodó fejedelmeknek meg küldötték. Ezután ismét a' *Petersburgi* és *Berlini* udvarok által kivántatott delegatió fordúlt elő, mellyben tellyefséggel, senki sem akart a' jelenvalók közzül meg égyezni. Maga a' király is ilyen indulattal vólt, és midőn hozzászias vetélkedés lett volna e' tárgyról, így szólt: En sem égyezhetem meg abban, a' vaksoknak soksága, és a' hazának boldogságára való tekintésemre nézve; hanem mivel ettől függ

a' mi jövődöbéli Szerentsénk, avagy Szerentsét. lenségünk, szükség leszen időt nyernünk annak szorosabban való meg fontolására. Következett napon tartatott ülésben ismét elől vétetett ez a' tárgy, de semmi sem határozottatott rólla meg. — A' 10-dik ülésben könyves szemekkel jelentette hertzeg *Ponintzky Adám*, hogy néhány Lengyel követeket meg fogatott, és áristomba tétetett az Orosz követ *Sievers Báró*, mellynek hallására nagyon meg indútanak a' Lengyel Rendek, és azt végezték, hogy valameddig az el fogattatott személyek szabadon nem botsáttattnak, addig leg kifsebb dologhoz sem fognak nyúlni. Önnön maga a' király, a' ki mint meszfe látó fejedelem képzeli az illetén erőszakos dologból származandó forgó szelet, és hazájának a' miatt következhető végső romlását, minden erejét arra vetette, hogy a' jelenvaló rendeknek fel háborodott indúlatyokat le tsendesithesse, és azt javasolta, hogy az Orosz követ kéretteine meg, a' meg fogattatott személyeknek szabadon való botsáttatások véget. A' néki küldetetéudó írásnak fel tétele az Ország Cancellariusára bizattatott, mellyet minnelötte véghez vitt volna, tudtára adatott a' rendeknek, hogy az el fogatott küldöttek szabadon botsáttattnak légyen.

Ezután a' kívánt Delegatiónak adattatandó instructióról vólt a' szó, mellyről ki egygy, ki másféleképen szóllott. Igen nagy figyelmetességet okozott a' jelenlévőkben azon levél, mellyet *Pototzky Stanisló*, (éppen az, a' ki az 1791 esztendőben, Majusnak 3-dik napján végbe ment új constitutió ellen *Targovitzban* confederatiót csinált, és a' régi constitutiónak fenn tartása végett az Orosz Császárnéhoz folyamodott, és a' kinek leg inkább köszönheti a' Lengyel nemzet mostani szomorú környülállásait) Pétersburgból küldött. Ennek foglalattya e' vala: hogy az Orosz Császárné tellyefséggel el nem akar előbbi fel tételétől állani.

A' 12-ik dietalis ülésben arra kérte *Ponintzky* hertzeg *Iflandiának* küldötye a' királyt, és a'

Rendeket, hogy ha ennekutánna valamelyik tagja a' Grodnói diétának vagy árestomba vitettetne, vagy ha valamelyik hatalomság, a' küldöttek jószágainak sequestratiójával fenyegetné őket, azonnal szünne meg az Ország gyűlése, és senki se botsátaná bé magát a' közönséges dolgoknak folytatásába. Jóvá hagyattatott ez a' tanács, és a' fzerént határoztatott is meg. A' következett napon tartatott ülésben, ismét a' Delegatióknak adattatandó instructió vétetődött elő. *Zalusky* úr fel kelvén így szólott, hogy ő épen nem tartaná Lengyel Országnek az Orosz Birodalommal való égyyesítetését veszedelmesnek lenni, annyi-val inkább, mivel mindenkor különös monarchia maradna, és különös törvények által fogna igazgattatni. Ez a' fel tétel igen kevésnek vólt inye fzerént való.

Juliusnak 6-ik napján tartatott ülésben arról tudósította *Ofsaronszky* Generál Lajtjánánt a' királyt és Rendeket, hogy N. Lengyel Országban fekvő Prusszus seregek előbbi quártélyaikat el hagyván, mind bellyebb bellyebb szorúlnak az Országba, mellyről szükségesnek itilték a' Lengyel Rendek az Orosz követnek hirt adatni. — Ezen ülésben végeztetett az is el, hogy az Orosz seregek által a' Lengyel lakosoknak okoztatott kárnak meg fordítatására, és azoknak Lengyel Országból való ki vitetetésekre kérettetne meg az Orosz Császárné.

Juliusnak 9-dik napján tartatott ülésben a' Delegatusoknak kézfizetett instructió olvastatott fel, és közönséges meg égyyezésből bé is vétette-tett. Ennek vcieje ez; „Mi király, és a' Targo-
 „ vitz Confoederatióknak égyyességében a' Grod-
 „ nói rendkívül való Ország Gyűlésére fel sereg-
 „ lett Rendek, N. N. választottuk delegatusokká,
 „ kiknek jelenvaló instructzióknk által hatalmat
 „ adunk, hogy az Orosz rendkívül való követtel
 „ égyyütt tractálhassanak, és mindazokat el ren-
 „ delhessék, végezhehessék, és alá írással meg is
 „ erősíthessék, a' mellyeket ők a' nemzetre néz-

„ ve hasznosnak és állandónak, a' Lengyel
 „ közönséges Társaság boldogságának öregbité-
 „ sére alkalmatosnak lenni itiléndenek. E' mel-
 „ lett mi, királyi szavunkra igirjük, hogy mi
 „ mindazokat, a' mellyeket ők végeznek, és alá
 „ írásaik által meg erősitenek, jóvá hagyni és
 „ meg erősíteni fogjuk, mihelyt azokat, az Or-
 „ szágnak Rendjei helybe hagygyák, és a' depu-
 „ tatusoknak adattatott instructióval meg égyye-
 „ zőknek lenni itiléndi. „

Juliusnak 11-dik napján egy jegyzést adott bé az Orosz követ a' Gyűlésnek, mellyben arról panaszolkodott, hogy az Országnek constitutiója ellen a' Rendek, és nem a' király és a' Marsal nevezték ki a' delegatusokat, holott egyedül e' kettőnek vagyon arra julsok és hatalmök. Ennek felette tsudálkozott, hogy minden ülésben nagy villongás és vetélkedés vagyon a' deputatusok közt, és azt kívánta, hogy valamiképen 1773 ik éftendőben, úgy mostan is a' király és a' Gyűlés Marsallya nevezzék ki a' delegatusokat. Továbbá azt is kívánta, hogy ennekutánna semmi emlékezet ne tétettene a' *Targovitz* *Conföderatió*-ról, a' mellynek az Ország Gyűlése alatt semmi ereje nem lehet. Utóllýára azt is sürgette, hogy más esküvésnek formája készítettene a' delegatusoknak, és abban semmi emlékezet ne tétettene azoknak pénz által való meg vesztegettetésekről, a' melly néki, mint követnek igen sérelmes, az Ország Gyűlésének pedig gyalázatos ki fejezés volna. — Fel olvastatván az Orosz követnek ezen jegyzése, hosszas vetélkedésre és tanátskozásra való alkalmatofságot szolgáltatott; végtére tsak ugyan meg határoztatott, hogy nem kell minden pontokban a' követnek kívánságát tellyesíteni.

Hogy a' király és Gyűlésnek Marsallya válaszszak ki a' delegatusokat, abban engedtek a' Rendek kérésének, és még akkor 31 személlyek neveztettenek ki u. m. a' *Ministeriumból*

1. *Tischkowitz* Lithvianiai fő Marsal.
2. *Koszkovszky* a' Lithvianiai fő vezér.

3. *Sulkovszky* hertzeg nagy Kantzellarios.
4. Gr. *Platter* Lithvániai Al-Kantzellarios.
5. *Okinszky* fő Kintstartó.
6. *Dzickonski* udvari kintstartó.
7. *Zabielló* Generál.

A Tanács és Nemesség közzül, Kis Lengyel Ország részéről nyóltz tagok; ugyan annyi Nagy Lengyel Ország és Lythvánia részéről is. Ezek Juliusnak 15-dik napján tartották az Orosz követ jelentésében első üléseket.

Hadi Történetek.

Elég sokáig koptattuk pennáinkat *Valenciennes* ostromoltatásának leírásában; már ennekutánna más tárgyak körül kellett foglalatoskodnunk. Kéntelen volt a' *Valenciennesi* Fr. őrizet capitulálni, másként, hogyha erőszakosan vétetődött volna meg a' vár, nem sok maradt volna meg közülök életben; de így noha fogságra kellett magokat adni; mindazáltal, arra kötelezván magokat, hogy ezen háborúban nem fognak a' szövetséges fejedelmek ellen hadakozni, fegyvereiknek hátra hagyások után, vissza botsátattanak hazájokba. A' Capitulatio múlt hólnapnak 28-dik napján kezdődött el, és harmad nap múlván, az az, ezen folyó hólnapnak első napján adattatott által a' vár a' Cs. K. égygyesült győzedelmes seregeknek.

Condé várában következő hadi eszközök találtattanak, u. m. 13 négy fontos réz ágyúk; 8 négy fontos, 8 nyóltz fontos, 24 tizenkét fontos, 16 tizenhat fontos, és 5 hufzonnégy fontos lavettakon, az az, kerekeken álló ágyúk; 6 nyóltz pertzes haubitzák; 9 nyóltz pertzes, 2 tiz pertzes, és 6 tizenkét pertzes bollerek, mind öfzve 97 ágyúk, és 12800 ágyú töltések; 404 négy fontos és 100 négy fontos ágyú golyóbisok és kártátsok. E' mellett 412,548 erős — és 15760 gyengébb puská töltések; 157,386 font puskaapor; 2850 külömb-

külömbféle flinták; 9079 négy fontos; 17,264 nyóltz fontos; 25624 tizenkét fontos; 18,384 tizenhat fontos; 4887 huszonnégy fontos golyóbisok; 3505 nyóltz tzolos avagy pertzes haubitza granátok; 6195 nyóltz tzolos; 999 tiz tzolos, 2010 tizenkét tzolos bombák; 5300 négyedfél tzolos; 4330 ötödfél tzolos granátok; 67768 gyalog katona fegyverébe való, és 200300 külömb-külobmb-féle darab kovák; 468 font büdös kő, 1191 font saletrom; 111 fa vágó fejsze; 617 fasina metzö kés; 2103 kerek és 248 szögeletes ásó kapa; 17360 fővényes zsák, 2175 patrontás; 55 réz dob, 23 zászlók és standartok. Minden úttzán 50 lépésnre egy strázsa áll vigyázaton, a' sántzokon és bástyákon pedig 2 batalion gyalog, 1 escadron dragonyos és 1 compánia pattantyús katonák. Fr. Flandria el foglaltatott vidékének kórmányozására ki rendeltetett Commissió égy Patens tétetett közönséggé, melly által minden el foglaltatott városoknak és faluknak Előjárói azon lábra állitának vissza, mellyen vóltanak 1789 esztendőben a' revolutionnak ki pattanása előtt; ellenben a' közönséges adó az 1789. esztendőbeli rendelések szerént fog maradni. E' végre kötelesek minden adó fzedők, és közönséges kassza gondviselők harmad nap alatt a' Commissionál magokat jelenteni, és a' kezek alatt lévő kasszáról 's jövedelemről számot adni. A' revolutionnak kezdetétől fogva el töröltetett klastromok és fundációk, hogya előbbi állapottyokba akarnak vissza helyhezteni, kötelesek lésznek az említett Commissióhoz folyamodni. — A' hazájokból ki költözött Frantziák hátra maradott örökségeiknek sequestratioja el töröltetik. A' ki előbbi lakó helyébe, vissza kíván menni, tartozik a' Commissionál magát jelenteni s. a. t.

A' *Moguntziai* Fr. örizetnek fő kórmányozója Generál *d' Oyre*, a' ki szelid természeté, és szoros katonai fenyütéké által magának közönséges kedveltséget szerzett, és azon törvénytelené:

gekben, mellyeket a' nemzeti küldött *Merlin*, és klúbisták gyakorlottanak, semmi részt nem vett, azon esedezett a' capitulatiónak végbe menetele után, a' Fels. Pruffziai királynál; hogy néki egy-néhány ágyút engedni méltoztatna, másként az ő élete veszedelemben forogna a' Fr. pattantyúsok miatt, a' kik tellyességgel nem akarnak ágyú nélkül Moguntziából ki menni. Eleinte nem tellyesítette a' király a' *Oyre* Generál kivánságát, hanem néhány órával azután azt üzente néki, hogy hozzája való jó indulattyanak ki nyilatkoztatására, két könnyű ágyút, és két üres puska póros szekeret ajándékoz nékie. A' N. Biztos *Merlin* zöld arany kézfületű hufzár köntösben öltözve ment ki Moguntziából, a' ki annak mezején illetén kérkedő beszédet mondott a' Fr. seregek előtt: „*Polgárok! kéntelenek voltunk mostan gyalázatos capitulatióra menni, de légyetek tsendességben — egynehány hólnap múlván roppant sereggel fogunk Moguntzia alá jönni, hogy hátra hagyatott ágyúinkat vissza nyerjük, és a' lakosok, 's ellenségeink által rajtunk tett bosszúságot meg bosszúlhassuk.* Az első Frantzia colonnének bagazsiás szekerei meg nem vizgáltattak, de minthogy tsak hamar ki nyilatkozott, hogy a' Frantziák a' capitulatió ellen is sok olly portékákat vittének el magokkal, mellyek a' Moguntziai váfalzító fejedelemhez, az oda való Káptalanhoz, és magános lakosokhoz is tartoztanak, parantsolatot adott a' Pruffziai király, hogy a' második és harmadik colonnének bagazsiás szekereik keménnyen meg vizgáltassanak. Sok templomokhoz és óltárokhoz tartozó dolgok, u. m. ezüst 's arany poharak, monstrantzok, mise szolgáltató köntösök, fejer öltözök, arany 's ezüst órák, és több drága portékák taláitattanak nállok. *Blanchard* Generál Commissarius mind addig Moguntziában maradt kezességül villza, valameddig a' N. Gyűlés kéz pénzét ki nem fizeti a' Fr. katonáknak Moguntziában tett adóságaikat, és az ottan forgott assignatákat, avagy Frantzia papiros pénzt;

a' minthogy egy Frankfurti gazdag kereskedőnél *Ehrmannál* keresett is immár 3 millió livra költsön pénzt, de még eddig semmit sem kapott. — Moguntziának ideig való fő kormányozójává *Wolfsramdorf* General Lajtinántot, ottan hagyott Prussziai seregeknek Comendánsává pedig *Grevenitz* General Lajtinántot tette a' Fels. Prussziai király. A' Moguntziában okoztatott kár 8 millió forintra betsültetik. A' fellyebb említett negédes Fr. nemzeti Commissarius *Mertin Turkenheimtől* nem meffze néhány falukat ki pusztutatott, és az első Fr. colonnét kisiró Szász és Prusszus katonákra is tüzet adatott, a' kik fel gerjedvén a' Fr. ellen, közikbe vágtak, és le is szabadaltak közzülök egynéhány izázat.

A' Moguntziából ki masirozott Frantzia katonáknak száma mintegy 13 ezer főre ment, azoknak pedig, a' kik vagy tábori nyavalya, vagy fegyver által ölettettek meg, 9 ezerre. A' Moguntzia körül táborozott német seregek is elindultanak onnan, és rész szerént *Landau*, rész szerént *Lautern*, rész szerént *Trevisum* alá, rész szerént pedig Austriai Belgiomba mentenek. — A' Frantziáknak Moguntziából lett ki menetelek után, minden klúbisták meg fogattattak, és minden rangjokra, 's személyekre való tekintet nélkül, tökéletes egyenlőségben árestomba tétettek. Sokaknak házaikat is le rontották, és minden vagyonait el ragadozták a' bolfszús lakosok. A' választó Fejedelemnek belső ministere B. *Albini*, Juliusnak 25 ik napján ment vissza Moguntziába, több tanácsos urakkal egyetemben, és már most abban foglalatoskodnak, hogy ebben a' 9 hónapig Frantzia kézben vólt, 16 hétig a' német seregek által zárva tartatott, és 4 hétig keményen ostromoltatott városban tsendességet, békeféséget, és jó rendet állitsanak fel.

Bruchsalban a' Spirai Püspökségnek lakó városában, e' mostan folyó hólnapnak 3 napján költ

levélből olvassuk, hogy múlt hólnapnak 28 napján, *Bellheim* mellett meg támadták a' Cs. K. seregek a' Frantziákat, és úgy el paskolták, hogy kéntelenek vóltak fegyvereiket 's bagazsiájikat el hagyván, nyakra före onnan el futni. A' győzedelmesek 12 ágyút nyertenek a' meg győzettektől, és mintegy 6000 embert vesztegettenek el közzülök.

Juliusnak 21 ik napján *Lautern* és *Pirmasenz* közt (alsó Palatinatusban) derekasan isatáztak a' Prusszus és Frantzia seregek egymással, az elsőbkek *Hohenloé* hertzeg regementebeli Oberstlájtinánt *Sanitz*, az utólsóbbak pedig *Vernain* Generál vezérlések alatt. Mind ketten derekasan viselték magokat. — Múlt hólnapnak 20 dik napján fülébe menvén ennek, hogy a' Frantziák *Uttenhofen* kapitányra akarnának *Leimenben* ütni, estéli 8 óraker 2 ágyúval és 300 gyalog, 's 10 huzár katonával ki indúlt *Tripstadi* kvártélyából, és mintegy éjfélt után 1 óraker szerentsésen oda érkezett *Leimenbe*. Eitől másfél órányira feküdt 3000 Frantziáság, a' kik következett napon, dél után 1 óraker meg támadták a' le vagdalattott fák közt strázsán állott Prusszus katonákat. Segítségekre menvén ezeknek *Sanitz* Obristlájtinant, semmit nem gondolt az ellenségnek sokságával, hanem egy oldalról két ágyúval, más oldalról pedig apró fegyverrel dolgozván ellenek, szerentsésen hátra nyomta őket. Ő maga 1 tisztet és 17 köz embert vesztett el, az ellenség pedig, a' mint iratik 400 embernél is többet.

Olafz Országból is az a' hir érkezett hozzánk, hogy *Juliusnak* 20-ik napján 2000 főből álló Frantziáság *Maison Meau* nevű falunál (*Pe-demontziumban*) meg támadta az ott örrön állott *Gyulay* szabad seregének osztályát. Ahoz képest *Beck* fő Strázsza mester tartván attól, ne talán környül vétetne az ellenség által, jókor oda hagyta a' *Mala-mort* nevű hegyet, mellyet tsak hamar azután el is foglalt az ellenség. Azomban

segítségére érkezvén Gróf *Strafsoldó*, Cs. K. F. M. L. a' nevezett fő Strázsa mesternek a' Szárdiniai ötödik granatéros batalionnal, kéntelen volt az ellenség a' *Mala-mort* nevü hegyet oda hagyni, 's magát az *Arche* nevü hegyig visszavonni. Minthogy pedig tartott attól a' nevezett Cs. K. Generál, hogy a' Frantziák a' tábornak jobb szárnyán fekvő *Brique* nevü hegyet el foglalják; ahozképest egy olztály gyalogságot és egy három fontos ágyút küldött oda, e' mellett *Belgiosó* regementéből is 1 compániának parantsolt oda menni, és két redutokat, avagy föld várakat készíteni. Közre vevén őket az ellenség mind az *Arche*, mind a' *Mala-mort* nevü hegyeken ki fzegeztetett ágyúiból, mind pedig apró fegyvereiből keményen tüzeltetett rájuk reggeltől fogva egész estig. Ezen tűzben a' Szárdiniai ötödik granatéros batalionból 4 köz ember és 1 tiszt esett sebbe, a' Gr. *Gyulay* szabad seregéből pedig 2 lövetetett agyon, és 17 kapott sebet. — Az ellenségnek veszteségét semmi úton módor ki nem lehetett tanulni. Mind a' Cs. K. mind a' Szárdiniai seregek igen vitézi módor viselték magokat.

Frantzia Ország.

Corday Sarlotta, *Marttnak* gyilkosa, halála előtt igen érzékeny szókkal közfönte meg az ötet védelmező prókátornak az ő mellette tett fáradságát: — *Hozzám illendöképen védelmezett, úgymond, hegyelmed engemet, örökségem kótya vetyére vettetett, a' melly kevés adosságot a' tömlötzbe tettem, ne sajnállya kizyelmed ki fizetni.* — Azt kívánta, hogy halála előtt le festessen, mivel, a' mint mondotta, örök emlékezetben fog az ő neve a' jövendő nyom előtt maradni. Midőn halálra vitettetett volna, meg közfönte annak, a' ki haját el nyírte, még tsak színében sem

változott meg a' halálos teátrumra lett fel lépésekor. Édes attyának illyetén levelet írt: *Édes Atyám, békeféség fog ez után hazámban uralkodni, mivel oda van Marat. Az én kezeim végezték ki ötet e' világból. Vigasztallya meg higyelned magát, és minél előbb vessen ki engemet elnejeből, mivel én igen nagy dolgot miveltem. Barbaroux és társai óltalmában ajánlom higyelmedet. Mindnyájan gondollyák meg, hogy nem a' halálos teátrum, hanem a' gonofz tétel teszi az embert gyalázatofszá.*

Generál *Cartaux* 4000 emberrel küldettetésén a' Marsiliaiak eleibe, *Kellermann* Generál által, *Orange* és *Pont Esprit* mellett őket meg verte, *Aveniából* ki üzte, és 450 embert fogott el közülök. — A' vólt minister *Roland* leg nagyobb élcsztője a' *Lyoni* zenebonának. Az oda való polgári előjárók biztosokat küldötenek a' déli ofztályokba, és magokhoz hívták azoknak képviselőit a' velek való tractára. Ezt a' levelet a' déli ofztályoknak Előjárói meg küldötték a' N. Gyűlésnek, a' melly kemény elzközökkel akar a' Lyonbeliekkal élni.

Juliusnak 18 napján tartatott ülésben a' *Fi* nanciával, az az, a' köz társaságnak közönséges jövedelmével bajoskodott a' N. Gyűlés, és a' többek közt azt végzette, hogy a' közönséges adosság lalsan lalsan irtattalson ki, és kevesitettefsen meg a' papiros pénz, és így jövendőben nem assignatákkal, hanem kéfz pénzel fizettefsenck ki a' köz társaságnak *Creditorai*. Ugyan ezen ülésben olvastatott fel a' *Rupella* mellett táborozó *Frantzia* seregekhez küldetett nemzeti biztosoknak levelek, a' kik azt jelentették a' N. Gyűlésnek, hogy *Labaroliere*, és *Santerre* Generálok, *Juliusnak* 15-ik napján esett véres ütközethen *dialmat* vettének a' *Rojalistákon*, kiknek száma könnyen réá ment 20 ezer emberre.

Custine, a' ki ennekelőtte néhány hólnapokkal nagy figurát tsinált a' Német Birodalmában, és *Moguntziának* 's *Valenciennesnek* ostrom alól való fel szabadításokkal biztatta hazafiai, nemcsak minden hitelét el vesztette a' Frantzia nemzet előtt, hanem a' mi több, avval vádoltatván némellyek által, hogy ő *La Fayette*nek és *Dümurier*nek nyomdokait akarja követni, múlt hólnapnak 22-dik napján Párisban árestomba tétetett, eddig viselt hivatallyától meg folztatott, 's helyette *Dietmann* Generál tétetett a' Flandriában táborozó Frantzia hadi seregeknek fő kómányozójává.

Az úgy neveztetett Frantzia sziget (*Isle de France*) tökéletes fel háborodásban vagyon, a' Párisi *anarchisták*, avagy függetlenséget élelgező, és *Jacobinusi* indúlatú emberek ellen, a' kik a' királyi hatalomnak igáját le hányván, lakos társaiknak jármokat akarnak nyakaikra vetni. — Eggy szívvel lélekkel azt végzeték a' nevezett tartománynak lakosai, hogy többé semmi eleséget nem fognak Párisba küldeni, és éhség által fogják a' *Jacobinusokat* meg szelidíteni.

Hasonló sőt még nagyobb fel háborodásban vagyon *Corsica*, holott a' republicanusok meg folztatván fegyvereiktől, tömlötzőkre hányattattak, minden közönséges táruk vagy el pufztattattak, vagy a' pártosoknak adattattak el. *Lacombe* nemzeti biztosnak hiradása szerént, minden felől környül vagyon azon sziget az Anglus, Spanyol, és Nápoly hajók által vétetettve.